

БЛАГОДІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ЛІКАРНЯНА КАСА ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ»: 25-РІЧНИЙ ДОСВІД РОБОТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Парій В.Д.¹, Мишківський В.С.², Грищук С.М.^{3,4}

¹Національний медичний університет імені О.О. Богомольця

²Благодійна організація «Лікарняна каса Житомирської області»

³Житомирський державний університет імені Івана Франка

⁴Житомирський медичний інститут Житомирської обласної ради

Актуальність. У сучасних умовах реформування системи охорони здоров'я України питання забезпечення доступності та якості медичної допомоги залишається надзвичайно актуальним. Благодійні організації, зокрема лікарняні каси, відіграють важливу роль у додатковому фінансуванні медичних послуг, підвищенні рівня соціального захисту населення та підтримці медичних закладів [1, 2]. Досвід роботи благодійної організації «Лікарняна каса Житомирської області», яка вже 25 років успішно функціонує в регіоні, є цінним прикладом ефективної взаємодії громадськості, медичних працівників та органів влади у вирішенні актуальних проблем охорони здоров'я [2, 3].

Мета. Проаналізувати досвід діяльності благодійної організації «Лікарняна каса Житомирської області» (надалі – ЛК), оцінити її внесок у

розвиток регіональної системи охорони здоров'я та визначити перспективні напрямки розвитку в сучасних умовах.

Матеріали та методи. У дослідженні використано дані статистичної звітності ЛК за 2000–2024 роки [4]. Застосовано методи ретроспективного аналізу, порівняльного аналізу, статистичної обробки даних.

Результати та їх обговорення. ЛК заснована у 2000 році за ініціативи медичних працівників та громадськості на тлі фінансово-економічної кризи та потреби в допомозі пацієнтам в частині медикаментозного забезпечення і станом на 01.07.2025 року об'єднує майже 180 тисяч жителів Житомирської області, що становить 15% від загальної кількості населення. Засновниками організації стали Житомирська обласна профспілка медичних працівників; Асоціація медичних сестер Житомирської області, Житомирська обласна організація Товариства Червоного Хреста України.

Благодійні програми ЛК включають додаткове забезпечення медикаментами та виробами медичного призначення (до діючих пакетів «Програми медичних гарантій») при наданні членам ЛК первинної медичної допомоги (амбулаторне лікування за рецептами та обстеження), амбулаторної спеціалізованої допомоги (лікування в денному стаціонарі, окремі лабораторні та інструментальні обстеження), стаціонарної спеціалізованої допомоги (в т.ч. і оплата частини вартості лікування та обстеження в приватних медичних закладах). Розмір витрат та кількість випадків лікування не обмежуються та не залежать від тривалості перебування в ЛК та суми сплачених внесків.

Кількість випадків лікування та обстеження, які забезпечувалися за участі ЛК, наведена на рис. 1. Всього протягом 2000-2024 років зареєстровано понад 6 млн 816 тисяч звернень. Зменшення кількості звернень за період 2019-2024 роки пов'язано з впровадженням Програми медичних гарантій, пандемією COVID-19, а також воєнним станом.

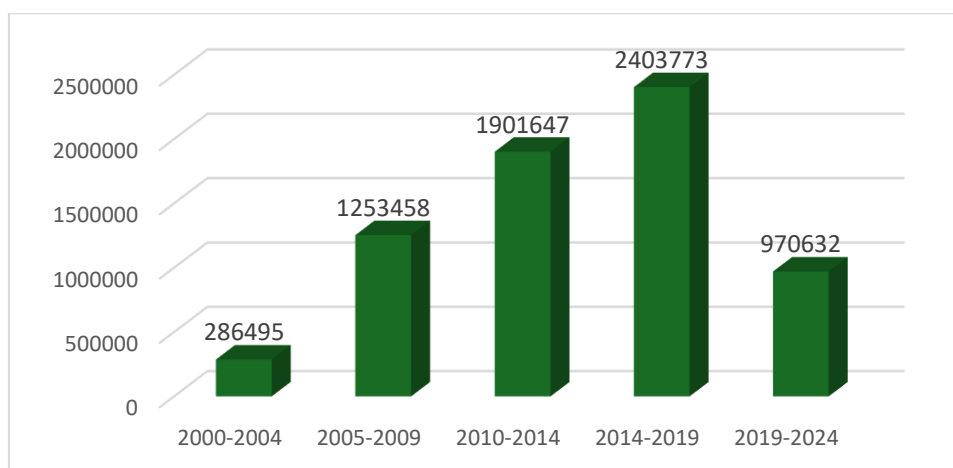

Рис. 1. Кількість звернень, що забезпечувалися за рахунок ЛК протягом 2000-2024 рр.

ЛК стала потужним джерелом позабюджетного фінансування галузі охорони здоров'я Житомирщини. Розмір благодійної допомоги протягом 2000-2024 років становив понад 870 млн грн, динаміка наведена на рис. 2.

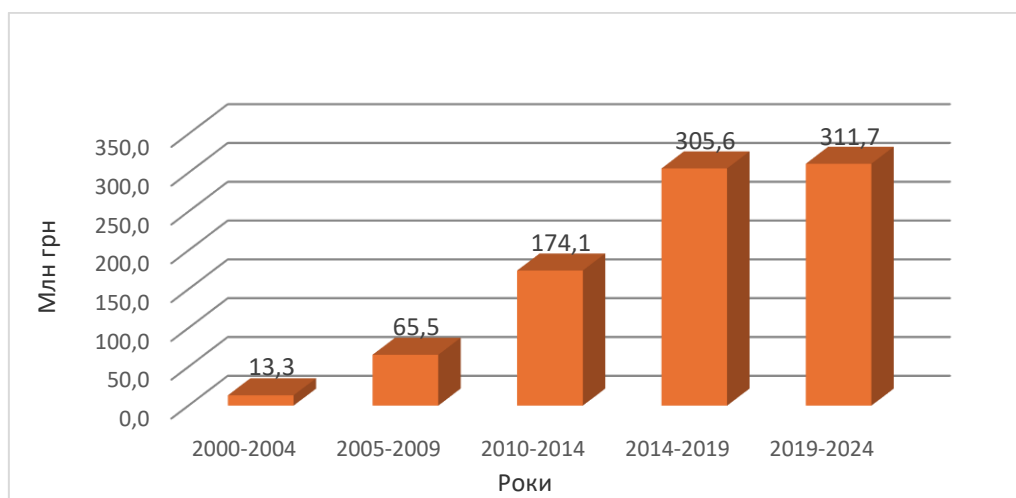

Рис. 2. Розмір благодійної допомоги членам ЛК протягом 2000-2024 років, млн грн

У 2019-2024 роках не відмічено зменшення видатків, оскільки ЛК змістила пріоритет на забезпечення амбулаторної допомоги членам ЛК. Наприклад, у 2014 році частка витрат ЛК на стаціонарну допомогу становила 83,5% (всього витрачено 39,9 млн грн), а у 2024 році – лише 32,2% (загальні видатки 68,9 млн грн).

У сучасних умовах роль ЛК у трансформації системи охорони здоров'я полягає в наступному:

1. це додаткове позабюджетне джерело фінансування закладів охорони здоров'я це – забезпечення ліками, виробами медичного призначення, які не передбачені Програмою медичних гарантій (або відсутні у закладі);
2. здійснення забезпечення населення в частині амбулаторного лікування, не передбаченого Програмою медичних гарантій (діагнози, не включені в «Доступні ліки», лабораторні та інструментальні обстеження);
3. підтримка населення – оплата частини вартості лікування та обстеження в приватних медзакладах.

Серед перспективних напрямів подальшої діяльності ЛК доцільно визначити наступні:

1. продовження співпраці з медичними закладами щодо впровадження сучасних стандартів діагностики, лікування та реабілітації;
2. продовження системи клінічного аудиту для забезпечення високої якості медичних послуг та раціонального використання фінансових ресурсів ЛК (спільно із закладами);
3. вдосконалення благодійних програм ЛК з метою охоплення більшої кількості населення для забезпечення доступної та якісної медичної допомоги;
4. подальша активна співпраця з громадянським суспільством щодо популяризації діяльності ЛК як ефективного позабюджетного джерела солідарної участі населення в охороні здоров'я.

Висновки. Благодійна організація «Лікарняна каси Житомирської області» є яскравим прикладом успішної громадської ініціативи, яка протягом чверті століття демонструє, як системна робота, прозорість та відповідальність можуть змінювати життя людей на краще. Її досвід є цінним для інших регіонів України, а перспективи розвитку відкривають нові можливості для подальшого зростання та впливу на соціально-економічний розвиток Житомирщини.

Список використаних джерел

1. Москаленко В. Ф., Парій В. Д., Грищук С. М., Мишківський В. С. *Організаційні та функціональні засади діяльності регіональних лікарняних кас (методичні рекомендації)*. Житомир, «Полісся», 2013. 63 с.
2. Парій В.Д., Грищук С.М. Роль лікарняних кас в покращенні доступності та якості медичної допомоги населенню на прикладі Житомирської області. *Матеріали VI науково-практичної конференції з міжнародною участю «Громадське здоров'я в Україні: проблеми та способи їх вирішення»*, Харків, 02 листопада 2023. С. 199-200.
3. Парій В.Д., Грищук С. М. Діяльність лікарняних кас в умовах воєнного стану. *Практика управління медичним закладом*. №8. 2022.
4. Звіти про діяльність благодійної організації «Лікарняна каса Житомирської області». Режим доступу: <https://likkasa.com.ua/category/zvit-pro-diyalnist-organizatsiyi/>